

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/42616,Zaklady-Gornicze-Rudna-w-Polkowicach-KGHM-w-Lubinie.html>
03.05.2024, 17:20

Zakłady Górnicze Rudna w Polkowicach KGHM w Lubinie

Hasło wydrukowane w **Tom V**

Zakłady Górnicze Rudna w Polkowicach KGHM w Lubinie, największa kopalnia rudy miedzi będąca jednym z 18 zakładów pracy wchodzących w skład KGHM (kopalnie, huty oraz przedsiębiorstwa wykonawstwa inwestycyjnego, zaplecza techn. i transportowego), wybudowana 1968–1974. Dyrektorzy naczelni: 1969–1974 Włodzimierz Mięsnowicz, 1974 – VII 1980 Zenon Słowiński, 1980–1981 Jan Sadecki, 1982 Andrzej Januchta i 1982–1990 Jerzy W. Jarmużek. 1981 kopalnia zatrudniała 5806 osób (na Szybie Głównym 4206 i Szybie Zachodnim 1600).

W zw. z zapowiadanyimi od 1 I 1980 zmianami w obowiązującym w górnictwie miedziowym systemem 4-brygadowym, 15 XII 1979 kończąca pracę [II](#) zmiana górników Szybu Zachodniego ZG Rudna odmówiła wyjazdu na powierzchnię żądając: zwiększenia liczby wolnych sobót, zrównania płac z górnkami z Górnego Śląska i poprawienia zaopatrzenia sklepów mięsnych i spożywczych. Domagano się rozmowy z dyr. kopalni ws. postulatów. 16 XII 1979 o godz. 8.00 do górników zjechał dyr. kopalni i po 2-godz. pertraktacjach górnicy zakończyli protest. 16 XII 1979 podobne postulaty zgłosili górnicy z ZG Polkowice i ZG Lubin. 17 XII 1979 do Lubina przyjechał wicepremier Franciszek Kaim, który obiecał je spełnić. W nast. dniach kilkunastu uczestników strajku w ZG Rudna zostało zwolnionych z pracy.

18–19 VII 1980 grupa ok. 100 górników w ZG Polkowice zorganizowała strajk domagając się spotkania z dyrekcją kopalni i kombinatu ws. postulatów: odwołania podwyżki cen mięsa i wyrobów wędliniarskich, podwyżki płac, poprawy zaopatrzenia woj. legnickiego w art. spożywcze, likwidacji specjalnych sklepów przeznaczonych dla pracowników MSW, MON i aparatu PZPR. Na rozmowy przyjechał wojewoda

legnicki i sekretarz KW PZPR w Legnicy. Rano 19 VII koniec strajku, wojewoda złożył obietnicę rozpatrzenia postulatów górników. 19-21 VII 1980 postulaty ZG Polkowice dyskutowane wśród pracowników ZG Rudna i ZG Lubin, zorganizowano spotkania i dyskusje z dyrekcją i KZ PZPR, 21 VII 1980 w obu kopalniach doszło do krótkich przerw w pracy z udziałem kilkudziesięciu górników.

26-28 VIII 1980 strajk w ZG Polkowice, powołano Zakładowy KS. Był to sygnał do protestów w pozostałych zakładach KGHM. 27 VIII 1980 o 22.00 w ZG Rudna zorganizowano strajk solidarnościowy z Wybrzeżem (najpierw na Szybie Zachodnim, parę godzin później także na Szybie Głównym). 28 VIII 1980 ok. godz. 3.00 powołano Zakładowy KS złożony z delegatów poszczególnych oddziałów i wydz. kopalni w składzie: m.in. przew. Andrzej Poroszewski, wiceprzew. Ryszard Sawicki, Edward Sobczak, Ireneusz Poszwiński, Edward Rewers, Andrzej Kołodziej, Zbigniew Turkiewicz (z Zakładu Wzbogacania Rud przy ZG Rudna). Tej nocy do strajku przystąpili też górnicy z ZG Sierszowice, a 28 VIII 1980 pracę przerwali pracownicy firm zaplecza KGHM i zakładów budujących infrastrukturę kopalni. Do Stoczni Gdańskiej wyjechali E. Sobczak i I. Poszwiński, którzy zawieźli do MKS w Gdańsku informację, że w kopalni prowadzony był strajk solidarnościowy.

28 VIII 1980 na negocjacje do ZG Rudna przyjechał wiceminister hutnictwa Zenon Słowiński, który z dyr. kopalni i KGHM bezskutecznie namawiał górników do powrotu do pracy. ZKS w ZG Rudna zbierał postulaty załogi oraz in. KS z zakładów KGHM, domagano się m.in. podwyżek płac, zniesienia 4-brygadowego systemu pracy, poprawy zaopatrzenia w art. spożywcze, zrównania dodatków rodzinnych z dodatkami funkcjonariuszy MO i żołnierzy WP. 29 VIII 1980 przew. ZKS został R. Sawicki, a wiceprzew. A. Poroszewski.

29 VIII 1980 do Stoczni Gdańskiej przyjechała druga delegacja z ZG Rudna (m.in. A. Kołodziej z ZKS w ZG Rudna i Jerzy Puchalski z ZKS w Przedsiębiorstwie Budowy Kopalni Rud Bytom Oddział w Polkowicach), która do Polkowic wróciła 30 VIII 1980 przywożąc informacje o sytuacji w stoczni i

Gdańsku oraz materiały strajkowe.

30 VIII 1980 utworzono MKS w ZG Rudna (przew. R. Sawicki i wiceprzew. A. Poroszewski) złożony z przedstawicieli ZKS: ZG Sieroszowice, PBKR w Lubinie, PBKR Bytom, PBKR Częstochowa, Zakładu Robót Górniczych w Lubinie, Przedsiębiorstwa Produkcji i Montażu Urządzeń Elektrycznych Budownictwa Elektromontaż Wrocław Oddział Rudna. Utrzymywano łączność z in. ZKS zakładów, kopalni i hut zrzeszonych w KGHM. Pod koniec strajku MKS w ZG Rudna sformułował 52 postulaty, które stały się przedmiotem dalszych negocjacji z władzami KGHM, wojewódzkimi i rządem PRL. Domagano się m.in.: zrównania pensji i przywilejów górniczych górnictwa miedziowego i węglowego; szacunku i poszanowania godności osobistej przez organa MO i SB; demokratycznych wyborów do Sejmu PRL i organów rad narodowych; konsultowania z załogą rocznych i miesięcznych planów wydobywania; zniesienia zobowiązań i czynów społecznych; zniesienia czterobrygadowego systemu pracy; zlikwidowania wszystkich fikcyjnych etatów w kopalni; zatwierdzenia planów budowy kościołów w Głogowie i Lubinie oraz przekazania na ten cel odpowiednich działek; przywrócenia do pracy osób zwolnionych po strajku w XII 1979.

31 VIII 1980 odbyły się 2 msze św. na Szybie Zachodnim (ks. Eugeniusz Jankiewicz i ks. Ryszard Dobrołowicz) i Szybie Głównym (lubiński salezjanin ks. Bolesław Zych). Nocą 1 IX 1980 z Gdańska do kopalni wrócili E. Sobczak i I. Poszwiński, którzy potwierdzili podpisanie porozumienia gdańskiego. Około godz. 6.00 MKS podpisał porozumienie z dyr. kopalni dot. zakończenia strajku i powrotu górników do pracy. Sygnatariusze: R. Sawicki, A. Poroszewski, Grzegorz Banaszekiewicz, Władysław Kański, Jerzy Fabiński, E. Rewers, Józef Skrzyszewski i Jerzy Stępień (ZG Rudna), Jerzy Szymański (ZG Sieroszowice), J. Puchalski i Jerzy Zakrzewski (PBKR Bytom). MKS nie rozwiązał się, ponieważ zamierzano dalej prowadzić negocjacje z resortem hutnictwa oraz dyr. KGHM.

1-5 IX 1980 członkowie MKS rozwijali współpracę z ZKS i Zakładowymi Komitetami Założycielskimi w zakładach

KGHM; konsultacjom poddano treść 52 postulatów; 3 IX 1980 powołano Zespół Koordynacyjny z przew. Januszem Sobolą z ZG Lubin. 5 IX 1980 przedstawiciele MKS i Zespołu Koordynacyjnego negocjowali postulaty z wiceministrem Z. Słowińskim, w rezultacie ich liczba zmniejszyła się do 37. 6 IX 1980 rozwiązano MKS i Zespół Koordynacyjny i utworzono MKZ „S” KGHM Lubin z przew. R. Sawickim i przedstawicielami zakładów KGHM. W ZG Rudna powołano ZKZ w składzie m.in. przew. R. Sawicki, p.o. wiceprzew. E. Sobczak, A. Poroszewski, I. Poszwiński, E. Rewers, Roman Zygmanski, Jan Zuchanek, A. Kołodziej, Emil Kuriata, Zdzisław Łyszczarz, Michał Kujawiakowski, Jerzy Stępień, Lucyna Wojs. Pierwsza siedziba „S” mieściła się w Bibliotece Technicznej (budynek tzw. starej dyrekcji).

19 IX 1980 – IX 1981 członkiem KKP był R. Sawicki, który reprezentował MKZ/Międzyzakładową Komisję Robotniczą KGHM Lubin.

W II poł. IX 1980 wrócono do negocjacji z ministerstwem hutnictwa ws. 37 postulatów MKS w ZG Rudna/MKZ KGHM Lubin. 30 IX 1980 MKZ KGHM Lubin podpisał z Komisją Rządową Porozumienie Lubińskie (z ZG Rudna sygnowali je R. Sawicki i I. Poszwiński), w którym m.in. potwierdzono, że porozumienia gdańskie i jastrzębskie dot. także pracowników Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego, od 1 X 1980 zniesiono czterozmianowy system pracy w górnictwie rud miedzi i powrócono do systemu trzymianowego z wyłączeniem niedziel, świąt i ustawowo wolnych sobót, KGHM miał stanowić niezależną jednostkę gospodarczą podległą bezpośrednio Ministerstwu Hutnictwa, od 1 I 1981 miał być wprowadzony pięciodniowy tydzień pracy na zasadach, jakie miały obowiązywać w KWK.

Szybko rosła liczba członków „S”; we IX 1980 – ok. 1500, w X 1980 – ok. 2500, 1981 – ok. 4500 (80 proc. załogi).

3 X 1980 o godz. 12.00 na I zmianie strajkowało 2300 osób (100 proc.) po wcześniejszym wykonaniu zadań wydobywczych; w strajku nie wzięła udziału załoga ZWR.

Od końca X 1980 trwały wybory związkowe w kopalni. 30 XI

1980 konferencja sprawozdawczo-wyborcza Walnego Zebrania Zakładowych Delegatów (na ok. 500 delegatów było obecnych ok. 350); wybrano 45-osobową Zakładową Komisję Robotniczą w składzie m.in. Józef Bednarkiwicz, Mateusz Bogacki, Zdzisław Charchuła, Jerzy Fabiński, Marian Faryniarz, Jerzy Gregoliński, Franciszek Jurołajć, Franciszek Józef Kamiński, Paweł Kotlicki, Michał Kujawiakowski, E. Kuriata, Jan Lech, Krystian Lelko, Stanisław Lembas, Tadeusz Łubowski, Witold Majewski, Krystyna Michalik, A. Poroszewski, E. Rewers, Janina Rękas, Stanisław Sabat, R. Sawicki, E. Sobczak, L. Wojs, Edward Wóltański, R. Zygmanski, Janina Żurowska. 12 XII 1980 na posiedzeniu ZKR wybrano prezydium: przew. R. Sawicki, wiceprzew. A. Poroszewski, wiceprzew. E. Sobczak, W. Majewski, F.J. Kamiński, K. Michalik.

16-17 XII 1980 delegacja ZG Rudna (R. Sawicki, A. Poroszewski, W. Majewski, E. Wóltański, Janusz Krzeszkowski i R. Zygmanski) wzięła udział w obchodach 10. rocznicy Grudnia 1970 i odsłonięcia Pomnika Poległych Stoczniowców w Gdańsku.

XII 1980 J. Gregoliński, A. Poroszewski, E. Wóltański i R. Zygmanski przygotowali dla załogi 2 nr. „Biuletynu Informacyjnego ZKR NSZZ »Solidarność« w ZG Rudna”, ale decyzją ZKR i R. Sawickiego nr 2 nie trafił do kolportażu.

21 XII 1980 w Lubinie zebranie delegatów z 25 zakładów zrzeszonych w MKZ KGHM tamże, na którym wybrano władze MKR KGHM, w składzie prezydium: przew. R. Sawicki, wiceprzew. E. Kuriata, Roman Zambrzycki z ZG Polkowice, Marian Jurczek z ZG Konrad w Iwinach oraz rzecznik prasowy J. Zakrzewski. R. Sawicki zrezygnował z funkcji przew. ZKR w ZG Rudna.

I-II 1981 reorganizacja prezydium ZKR w ZG Rudna, którego od 2 II 1981 członkami byli: przew. A. Poroszewski, wiceprzew. S. Lembas, W. Majewski (instruktor ds. bhp), skarbnik-księgowy K. Michalik i F.J. Kamiński referent ds. informacji i interwencji.

W zw. z konfliktem „S” z władzami ws. wolnych sobót, 10 I

1981 załoga nie pracowała. 16 I 1981 ZKR ogłosił akcję solidarnościową w godz. 9.00–13.00 w postaci wywieszenia flag państwowych i górniczych na budynkach kopalni oraz noszenia opasek biało-czerwonych. 24 I sobota ogłoszona dniem wolnym od pracy, z 624 osób, które miały przyjść do pracy obecnych było 592 osoby (95 proc.).

22 I – 10 II 1981 kulminacja konfliktu jeleniogórskiej „S” z władzami i doszło do strajku okupacyjnego w Klubie [Gencjana](#) w Jeleniej Górze. 26 I 1981 postulaty MKS w Jeleniej Górze poparły MKZ i MKR dolnośląskich województw oraz Zielonej Góry. Utworzono Połączony KS Dolny Śląsk w skład którego weszli R. Sawicki i P. Zuchanek (reprezentowali MKR w Lubinie). 29 I – 10 II 1981 ZKR ogłosił pogotowie strajkowe (oflagowano zakład) na znak poparcia dla MKS w Jeleniej Górze.

Od II 1981 w radiowęźle zakładowym codziennie dwa razy emitowano serwis informacyjny ZKR (odpowiedzialny E. Wóltański).

W czasie tzw. kryzysu bydgoskiego, na polecenie KKP 27 III 1981 w kopalni przeprowadzono strajk ostrzegawczy w godz. 8.00–12.00, w radiowęźle emitowano relację z przebiegu obrad 19 III 1981 w WRN w Bydgoszczy oraz komunikaty „S”. Porządku strzegła straż robotnicza, kolportowano ulotki instrukcje strajkowe. 30 III 1981 MKR w Lubinie przeniósł siedzibę do ZG Rudna i utworzono MKS w zw. z zapowiedzianym na 31 III 1981 strajkiem generalnym. Ugoda warszawska, podpisana przez Lecha Wałęsę z rządem wywołała dyskusje w Zagłębiu Miedziowym. 6 IV 1981 A. Poroszewski napisał do L. Wałęsy krytyczny list, w którym wytknął nieliczenie się z robotnikami, uległość wobec władz i dygnitarskie kierowanie związkiem. 8 IV 1981 na naradzie przew. ogniw „S” KGHM zdecydowano, że listu nie należy wysłać. 13 IV 1981 członkowie ZKR ZG Rudna głosowali ws. odwołania A. Poroszewskiego z funkcji przew., ale zachował stanowisko. W II poł. IV 1981 odwołano z ZKR R. Zygmąńskiego.

1981 przedstawicielem kopalni w KKK ds. Górnictwa był Mieczysław Kazimierczak.

IV-VI 1981 w ogniwach „S” woj. legnickiego trwały przygotowania do I WZD Woj. Legnickiego. 24 V 1981 na Nadzwyczajnym WZZD w ZG Rudna dyskutowano m.in. na tematy bhp, socjalno-bytowe, ochrony środowiska, wczasach pracowniczych. Wybrano 20 delegatów, którzy 5-6 i 12-14 VI 1981 wzięli udział w obradach I WZD Woj. Legnickiego. R. Sawicki został przew. Zarządu Oddziału Wojewódzkiego w Legnicy ZR Dolny Śląsk, a S. Lembas członkiem Wojewódzkiej Komisji Rewizyjnej. 29-30 VI 1981 na I WZD Regionu Dolny Śląsk delegatami z ZG Rudna byli P. Kotlicki, S. Lembas, A. Poroszewski, E. [Rewers](#) i R. Sawicki. R. Sawicki został wiceprzew. ZR Dolny Śląsk, a S. Lembas członkiem Regionalnej Komisji Rewizyjnej, obaj zostali delegatami na I KZD.

7 VII 1981 ZKR zorganizowała na Szybie Głównym i Szybie Zachodnim godzinne wiece, na których załoga solidaryzowała się z protestami w kraju przeciwko obniżaniu przydziałów mięsa i wędlin. Uchwalono rezolucję by przywrócić je do poziomu sprzed VIII 1980, a także poprawić zaopatrzenie rynku w papierosy, środki czystości, lekarstwa itp. 12 VIII 1981 ZKR uchwaliła rezolucję negatywnie oceniającą zaproponowane przez rząd reformy cen detalicznych.

27 VIII 1981 w I rocznicę wybuchu strajków oraz podpisania Porozumień Sierpniowych na Rudnej Główniej i Rudnej Zachodniej odprawiono msze św.

3 IX 1981 na Szybie Głównym zastrajkowało 600 górników: domagali się spotkania z wojewodą. Gdy ten po kilku godz. przyjechał, rozmowy przeniosły się do cechowni. ZKR z ZG Rudna oraz przedstawiciele ogniw „S” in. zakładów KGHM skierowali do władz województwa żądania m.in. ujednoczenia reglamentacji art. pierwszej potrzeby do poziomu in. województw (w tym katowickiego); zabezpieczenia pełnych dostaw dla woj. na art. reglamentowane; usprawnienia handlu; skrócenia pracownikom kopalń czasu oczekiwania na mieszkanie w spółdzielni mieszkaniowej. Za ich realizację miał być odpowiedzialny wojewoda legnicki Zdzisław Barczewski. W razie ich niezrealizowania (szczególnie ważny był punkt dot. poprawy zaopatrzenia sklepów w żywność) 10 IX 1981 pracownicy KGHM mieli ogłosić godzinny strajk

ostrzegawczy, a gdyby to nie poskutkowało, to 15 IX 1981 w całym Zagłębiu Miedziowym miał być ogłoszony strajk generalny. 4 IX 1981 zwołano zebranie przewodniczących ogniw zakładowych MKR KGHM w Lubinie, na którym uchwalono zawieszenie planowanych na 10 i 15 IX akcji strajkowych do czasu zakończenia obrad I KZD. Jednocześnie, zwrócono się do premiera PRL z żądaniem ujednoczenia reglamentacji w całym kraju i zapewnienia pełnego jej pokrycia oraz zobowiązania wojewody legnickiego do spowodowania natychmiastowej poprawy funkcjonowania handlu w woj. legnickim. Jednogłośnie MKR odrzuciła propozycje dodatkowego zaopatrzenia w produkty spożywcze robotników Zagłębia Miedziowego, ponieważ odbyłoby się to kosztem zaopatrzenia in. województw.

8 IX 1981 ZKR w ZG Rudnej zorganizowała w cechowni spotkanie z przedstawicielami władz (obecny był m. in. nowy dyr. nac. KGHM Janusz Maciejewicz), które obserwowało około 2400 pracowników kopalni i in. zakładów KGHM. Napiętą atmosferę starał się stonować R. Sawicki, który zaapelował o powstrzymanie się od akcji strajkowych z powodu toczących się obrad I KZD. Pomysł Sawickiego przyjęto, ale pod warunkiem, że władze wojewódzkie miały przystąpić do realizacji postulatów. Władze nie dotrzymały umowy i w nast. dniach do strajku nie doszło tylko dlatego, że poprawiło się zaopatrzenie w kioskach zakładowych w wyroby tytoniowe.

19 IX 1981 rezygnację z funkcji członka prezydium ZKR złożył F.J. Kamiński, 21 IX 1981 została ona przyjęta i do prezydium wybrano P. Kotlickiego, którego stanowisko podniesiono do rangi wiceprzewodniczącego.

IX-XI 1981 ZKR (zaangażowani byli m.in. M. Faryniarz, E. Sobczak i E. Rewers) z dyrekcją i ZZG przeprowadziły kampanię informacyjną nt. samorządu pracowniczego oraz wybory do Rady Pracowniczej, które odbyły się w II poł. XI 1981.

3 X 1981 Z. Barczewski wojewoda legnicki przekazał ZKR w ZG Rudna informację dot. postulatów zgłoszonych przez górników we IX: od 1 IX 1981 obowiązywała uchwała nr 199

Rady Ministrów, która stworzyła korzystne warunki wynagrodzenia za pracę w wolne soboty (tylko za zarobione w te dni pieniądze można było kupić atrakcyjne towary dla innych niedostępne). Od 1 X 1981 zarządzeniem Ministerstwa Handlu Wewnętrznego i Usług wprowadzono w kopalni karty zaopatrzenia „G” z dodatkowymi przydziałami mięsa, tłuszczu, alkoholu, słodyczy i tytoniu dla osób zakwalifikowanych do pierwszej kategorii zaopatrzenia (objęła grupę ok. 2 tys. pracowników dołowych). Od 1 XII 1981 karty „G” przyznano także pracownikom przeróbki mechanicznej i flotacji rudy miedzi, a 4 XII 1981 dyr. KGHM przyznała pracownikom ZG Rudna 150 talonów na samochody osobowe.

30 XI 1981 na spotkaniu w hali sportowej w Lubinie plenarne zebranie przew. KZ/ZKR i ZOW w Legnicy ws. korzystania z tzw. kartek „G”, podjęto uchwałę, by od 1 XII 1981 korzystać z dodatkowych przydziałów na wędliny, mięso i tłuszcze, a zrezygnować z alkoholi, tytoniu i talonów na samochody.

8 XII 1981 w zw. z rosnącym napięciem w kraju ZR Dolny Śląsk wydał dla ogniw zakładowych „S” instrukcję postępowania na wypadek wprowadzenia stanu wyjątkowego. KZ/ZKR miały przekształcić się w ZKS, a ZR Dolny Śląsk w RKS Dolny Śląsk i przystąpić do strajku.

13 XII 1981 internowano R. Sawickiego w Ośrodku Odosobnienia w Głogowie. Tego dnia zgodnie z instrukcjami ZR Dolny Śląsk działacze ogniw „S” KGHM ustalili w Lubinie, że w Zagłębiu Miedziowym 14 XII 1981 zostaną zorganizowane strajki. 14 XII 1981 członkowie ZKR rozpoczęli strajk okupacyjny (strajki wybuchły jednocześnie m.in. w ZG Polkowice, ZG Lubin, ZG Polkowice, ZG Sierszowice, Zakładzie Napraw Maszyn Górniczych Zanam w Polkowicach, Hucie Miedzi Głogów w Żukowicach), ukonstytuował się Zakładowy KS w ZG Rudna, a nast. MKS w ZG Rudna skupiający przedstawicieli in. ZKS i robotników kilku zakładów pracy: ZG Sierszowice, ZRG, ZBK, ZG Polkowice, PBKR Bytom, PBKR Częstochowa, PBKR Lubin na czele z przew. A. Poroszewskim, wiceprzew. F.J. Kamińskim, P. Kotlickim, Grzegorzem Laską (z PBKR Bytom) i S. Sabatem. 17 XII 1981 kopalnia spacyfikowana (rano Szyb Główny - zaatakowani

górnicy ewakuowali się do Polkowic, nast. na Szybie Zachodnim - górnicy stawili ok. trzygodzinny opór, a nast. wynegocjowali warunki opuszczenia kopalni), a górnicy z obu szybów opuścili kopalnię i udali się do Polkowic, gdzie na wieczornej mszy w kościele św. Michała Archanioła MKS ogłosił zakończenie strajku. Przywódcy MKS zaczęli się ukrywać i w nast. tygodniach wokół nich budowano siatkę konspiracyjną (zbierano składki na pomoc ukrywającym się, represjonowanym i ich rodzinom, działalność wydawniczą).

19 XII 1981 kopalnię prawnie rozwiązano (lokaut) i zmilitaryzowano. W nast. paru tygodniach całą załogę zatrudniano ponownie, lecz po weryfikacji ok. 60 osób nie przyjęto ponownie do pracy (m.in. A. Poroszewskiego, F.J. Kamińskiego, P. Kotlickiego, E. Wółtańskiego, M. Faryniarza, F. Jurołajcia, E. Rewersa), a kolejne kilkadziesiąt osób wiosną i latem 1982 zostało przywróconych do pracy na gorszych warunkach po wygranych procesach w Okręgowym Sądzie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu.

XII 1981 SB aresztowała członków MKS E. Wółtańskiego, Jana Tabora, W. Majewskiego, E. Rewersa, S. Lembasa (po przesłuchaniu zwolniony) i Edmunda Patrzałka, którym wytoczono proces o zorganizowanie i kierowanie strajkiem w czasie stanu wojennego. 24 II 1982 zostali skazani przez Sąd Wojewódzki w Legnicy na kary 1,5-2 lat pozbawienia wolności w zawieszeniu. I 1982 bez sankcji prokuratorskiej zatrzymano S. Lembasa na kilkanaście dni w areszcie w Lubinie, a nast. internowano.

19 XII 1981 - VII 1982 ukrywający się A. Poroszewski, F. Kamiński, P. Kotlicki zaczęli wydawać podziemne pismo „Biuletyn Informacyjny Stanu Wojny”/(od IV 1982) „Zagłębie Miedziowe”. Budowę struktury podziemnej „S” w kopalni pod szyldem MKS w ZG Rudna podjęli się Stanisław Sakwa i M. Kazimierczak, który pozostawał w kontakcie z R. Sawickim. Zbierano składki na pomoc dla rodzin osób represjonowanych (aresztowanych, internowanych, zwolnionych z pracy) i ukrywających się poszukiwanych listami gończymi przywódców MKS, organizowali dla nich mieszkania i materiały poligraficzne na działalność wydawniczą oraz sieć kolportażu.

12 IV 1982 aresztowany A. Poroszewski, 30 IV 1982 P. Kotlicki, 24 VI 1982 G. Laska, a 24 VII 1982 F. Kamiński. 1982 oprócz R. Sawickiego i S. Lembasa z ZG Rudna internowani byli S. Sakwa, Władysław Szwiec i E. Wóltański.

II-III 1982 grupa osób HM Głogów i zwolnionych z kopalni Rudna kierowana przez M. Faryniarza (m.in. z R. Zygmąńskim, Stanisławem Bucznym i F. Jurołajciem) wydała w Głogowie kilka nr. podziemnego pisma „Wolne Słowa”, 7 IV 1982 aresztowani i skazani.

XII 1981–1983 utrzymywano kontakt z RKS Dolny Śląsk (np. łącznikami byli 1982 Dariusz Olszewski i 1982–1984 E. Wóltański), skąd przywożono podziemne pismo „Z Dnia na Dzień” i matryce, by nast. systematycznie drukować je i kolportować w Zagłębiu Miedziowym (w nast. latach część drukowanych nakł. wywożono do Wrocławia).

VIII 1982–1989 w kopalni działała Podziemna/Tajna KZ, która współpracowała z MKK Województwa Legnickiego (1982–1983), Międzyzakładową Komisją Wykonawczą Zagłębie Miedziowe (1984–1989) i Komisją Górniczą „S” Zagłębia Miedziowego (1988–1989), aktywni byli m.in. S. Sakwa, J. Gregoliński, Bartłomiej Gigiel, Pietrzyk, Jerzy Prugar, Jan Aleksandrowicz, Jan Marcinkowski, od 1987 Romuald Halicki, Zbigniew Borowski i Waldemar Brus.

Po zbrodni lubińskiej, 3 i 7 IX 1982 ok. 300 górników w ZG Rudna odśpiewało *Mazurek Dąbrowskiego* i wzniosło okrzyki „*Niech żyje »Solidarność«*”, pisano hasła: „Komuniści precz!”; 9 IX 1982 uczczono minutą ciszy zabitych w Lubinie, a 13 IX 1982 górnicy przyszli do pracy w czarnych koszulach.

20 I 1983 aresztowano pracowników ZG Rudna podejrzanych o podłożenie ładunków wybuchowych pod komisariatem MO w Polkowicach: Kazimierza Chociejowskiego, Eugeniusza Liszewskiego, Zbigniewa Dyblika, Marka Muszyńskiego i Ryszarda Małysza. 30 IX 1983 Sąd Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu skazał M. Muszyńskiego na 2 lata pozbawienia wolności, K. Chociejowskiego na półtora roku pozbawienia wolności, a E. Liszewskiego i Z. Dyblika na 1,5–2 lata pozbawienia wolności w zawieszeniu.

Od 1984 TKZ nie animowała akcji, gł. skupiając się na zbieraniu składek związkowych, prowadzeniu kolportażu różnych podziemnych wydawnictw i ulotek. XII 1984 – III 1985 i I-X 1986 aresztowany S. Sakwa, 1986 zwolniony z pracy.

XII 1981 – VII 1984 współpracowano z księżmi z parafii św. Michała Archaniola w Polkowicach: z ks. proboszczem Kazimierzem Nawrotkiem, ks. J. Gniatczykiem (do VII 1982) i ks. R. Dołhaniem (do VII 1984) oraz księżmi z parafii w Lubinie.

3-4 V 1988 grupa górników ZG Rudna (Szyb Zachodni) i pracowników ZRG przerwała pracę solidaryzując się ze strajkującymi w HiL w Krakowie, powstał KS, w składzie: m. in. przew. Władysław Grocki (ZRG), Z. Borowski (ZG Rudna), sformułowano postulaty dot. gł. poprawy warunków pracy.

20 VII 1988 utworzono Komisję Górniczą „S” Zagłębia Miedziowego będącej reprezentacją „S” zakładów KGHM w składzie m.in. przew. W. Grocki, Z. Borowski (ZG Rudna), Jan Bogusz. Jej organem prasowym były pisma „Gwarek Miedziowy” wydawany VII-XI 1988 (5 nr.), „Biuletyn Informacyjny NSZZ »Solidarność« Zagłębia Miedziowego” wydawany VI-VIII 1989 (6 nr.), „Gwarek” 1990 (4 nr.).

1988-1989 działacze TKZ w ZG Rudna (m.in. Z. Borowski i W. Brus) i KG „S” Zagłębia Miedziowego utrzymywali kontakty z RKS Dolny Śląsk Oddział Lubin, RKS Dolny Śląsk, Regionalną Komisją Wykonawczą Dolny Śląsk i SW.

21-22 VIII 1988 W. Grocki próbował zorganizować w ZG Rudna strajk solidarnościowy z Wybrzeżem, za co został zwolniony z pracy.

IX-X 1988 Ryszard Hodura i Z. Borowski zbierali podpisy wśród górników deklarujących wstąpienie do „S”. 25 X 1988 powstał Komitet Organizacyjny „S” w ZG Rudna w składzie R. Hodura, Jerzy Gawron, Zbigniew Hartukowicz, Eugeniusz Dąbrowski, Andrzej Kupis, Jerzy Raś, Michał Dereń, W. Brus, Z. Borowski. Jej liderem był Z. Borowski. Z jego inicjatywy 8 XI 1988 między zmianami doszło na Rudnej Zachodniej do półgodzinnego wiecu, w którym wzięło 400 osób. Z. Borowski

apelował o solidaryzowanie się ze Stoczną Gdańską oraz domagał się przywrócenia do pracy W. Grockiego.

23 X 1988 spotkanie przedstawicieli tajnych i jawnych struktur „S” Zagłębia Miedziowego (m.in. ZG Rudna), na którym sformułowano postulaty wobec władz PRL m.in. legalizacji „S”, zaprzestania represji, przywrócenia do pracy osób zwolnionych, poprawy warunków pracy, ochrony środowiska, rozwiązania KGHM i utworzenia oddzielnych przedsiębiorstw.

21 XI 1988 Komitet Organizacyjny „S” w ZG Rudna powiadomił dyrekcję o swojej legalnej działalności, której celem była odbudowa struktur „S” w kopalni. 24 XI 1988 SB przeprowadziła z członkami Komitetu Organizacyjnego „S” (ze Z. Hańkiewiczem, R. Hodurą, W. Brussem, Z. Borowskim, M. Dereniem, J. Rasiem) rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze, przekonując, że działalność Komitetu była nielegalna i za jej prowadzenie mogły grozić kary.

XI 1988 - V 1989 Komitet Organizacyjny „S” i TKZ w ZG Rudna wydawały podziemne pismo „Miedziak” (w redakcji F.J. Kamiński), do III 1989 mies., ostatni nr 6 wydano w V 1989.

1 i 13 XII 1988 doszło w kopalni do kolejnych wieców i zgromadzeń. 14 XII 1988 Z. Borowski przekazał dyr. wniosek o udostępnienie Komitetowi Organizacyjnemu „S” tablic ogłoszeniowych w kopalni i ZWR.

Pod koniec 1988 do RFN wyemigrował E. Dąbrowski. I-II 1989 Komitet Organizacyjny „S” w ZG Rudna organizował wiece oraz prowadził akcje plakatowe i ulotkowe zachęcające do wstąpienia do „S”. 14 II 1989 w piśmie do dyr. kopalni zażądał on natychmiastowego przywrócenia do pracy W. Gockiego, w razie nie spełnienia postulatu zagrożono zorganizowaniem protestu w kopalni. II 1989 Komitet Organizacyjny „S” wystąpił też do dyrekcji o przyznanie lokalu dla „S”. 23 II 1989 doszło do zmiany w jego składzie: przew. R. Hodurą, wiceprzew. J. Raś, M. Dereń, Z. Dyblik, Z. Hańkiewicz, Władysław Apanel, Stanisław Dąbrowski, J. Gawron, Andrzej Janus, W. Brus, Wojciech Duś, Ryszard

Twardowski, Stanisław Pachel, Edward Wójtowicz, Z. Borowski.

13 III 1989 na Szybie Zachodnim wiec (uczestniczyło 150-200 osób), który prowadził W. Grocki. Przedstawił sprawy pięciodniowego systemu pracy oraz walki o zlikwidowanie struktur pośrednich w górnictwie. 23 III 1989 dyr. ZG Rudna przekazał „S” jedną tablicę ogłoszeń, ale odmówił udostępnienia radiowęzła i pomieszczenia. 4 IV 1989 na Szybie Zachodnim kolejny wiec „S”, na którym W. Grocki poinformował górników o podpisaniu przez Ministerstwo Przemysłu z Federacją Zw. Zaw. Górników porozumienia dot. wynagrodzenia za pracę w wolne soboty, ponowił żądanie przyznania lokalu dla „S”.

Dopiero zakończenie obrad przy Okrągłym Stole zmieniło stosunek dyrekcji do „S” i przyspieszyło zmiany w kopalni: Komitet Organizacyjny „S” otrzymał lokal a przew. R. Hodura od 17 IV 1989 oddelegowany do pracy w „S”. Wśród pracowników KGHM narastało niezadowolenie wywołane niskimi pensjami, trudną sytuacją gospodarczą w kraju oraz niekorzystnymi dla górnictwa miedziowego zapisami w porozumieniu podpisanym przez oficjalne Zw. Zaw. Górników z ministerstwem przemysłu. 19 IV 1989 w cechowni Szybu Głównego ZG Rudna spotkanie załogi (ok. 500 osób) z Władysławem Frasyniukiem przew. RKW Dolny Śląsk, który wbrew panującym nastrojom wśród załogi, członków i sympatyków „S” w KGHM stwierdził, że „S” nie była zainteresowana strajkiem. Poruszył sprawę nadchodzących wyborów 4 VI 1989 oraz wyprowadzenia PZPR z zakładów. 21 IV 1989 „S” i Zw. Zaw. Górników w cechowniach wszystkich szybów ZG Rudna przeprowadziły godzinną akcję ostrzegawczą, w której wzięło udział ok. 1900 osób. W imieniu Komitetu Organizacyjnego „S” i Komisji Górniczej „S” Zagłębia Miedziowego stanowisko „S” zaprezentowali W. Grocki, R. Hodura i J. Bogusz, którzy agitowali przeciwko organizowaniu protestów. 3 V 1989 spotkanie informacyjne „S” (przemawiali W. Grocki i R. Hodura) i ZZG w ZG Rudna w cechowni Szybu Głównego kopalni ws. podwyżek płac dla pracowników KGHM. Wzięło w nim udział 1800 górników, a oba zw. zaw. oflagowały kopalnię.

5-11 V 1989 wybuchł strajk w ZG Rudna, który objął część przedsiębiorstw KGHM oraz PBKR Bytom i PBKR Częstochowa. Sformułowano postulaty dot. mechanizmów wynagrodzeń w górnictwie miedziowym oraz podwyżek płac i premii. Utworzono MKS w ZG Rudna z przew. R. Halickim i ze Zbigniewem Jezuitą z Szybu Zachodniego ZG Rudna, Marek Miller (z ZRG na Szybie Zachodnim), ze strony MKS negocjacje z władzami prowadził m.in. Marian Krzemiński. Podczas strajku odprawiono msze (m.in. celebrazem był ks. Piotr Żuberek). Protest górników w Zagłębiu Miedziowym poparły SW (na strajk przyjechał Wojciech Myślecki), RKS Dolny Śląsk i RKS Dolny Śląsk Oddział w Lubinie, przeciwko był RKW Dolny Śląsk. 10 V 1989 podpisano protokół uzgodnień między MKS a dyr. generalnym KGHM, sygnatariuszami MKS byli: z ZG Polkowice - Jan Gaca, Tadeusz Cieślak, ZG Sieroszowice - Stanisław Kosowski, Andrzej Kowalik, ZG Lubin - Bogdan Nuciński, Ryszard Kurek, Ryszard Zbrzyzny, PBKR Częstochowa - Zbigniew Musiał, ZBK - Jerzy Osicki, Bogdan Orłowski, Wojciech Makowski, Julian Zawadzki, ZNMG Zanam - Krzysztof Machajek, Marian Dziadek, Zakład Doświadczalny Cuprum w Lubinie - Wojciech Dutkiewicz, Lech Zalewski, ZRG - W. Grocki, Ryszard Chudzik, Marek Miller, Wiesław Pałka, ZG Rudna - R. Halicki, R. Hodura, Janusz Grott, Jerzy Arciszewski, Marian Lewicki, Z. Jezuita, Z. Borowski. Pracodawców reprezentowali Mirosław Pawlak dyr. generalny KGHM, Marian Wizmur z upoważnienia dyr. PBKR Częstochowa i Mieczysław Wierchoń z upoważnienia dyr. PBKR Bytom. I poł. 1989 był to największy strajk w Polsce.

1 VII 1989 do „S” należało 1100 osób z załogi, 30 XI 1989 na 5537 osób zatrudnionych w ZG Rudna do „S” należały 1272 osoby, w tym 21 emerytów.

1 VII 1989 I tura WZZD kopalni Rudna, na której wybrano część KZ: przew. R. Hodura, wiceprzew. J. Raś, sekretarz-skarbnik Józef Czyczerski, R. Halicki, Henryk Paryż, W. Brus, M. Dereń, Mirosław Pomirski, Bronisław Jabłoński, Mateusz Bogacki, Waldemar Koralewski, Edward Dąbrowski, z tego grona prezydium tworzyli R. Hodura, J. Raś, J. Czyczerski, R. Halicki i H. Paryż. Podjęto uchwałę o wystąpieniu do dyr. Jerzego W. Jarmużka o podwyżkę płac.

Latem 1989 członkowie KZ zbierali pieniądze na zakładowy sztandar „S”.

29 IX 1989 podczas II tury WZZD uzupełniono skład KZ, wybrano Komisję Rewizyjną oraz delegatów na III WZD Woj. Legnickiego i II WZD Regionu Dolny Śląsk, którymi zostali Kazimierz Chomicz, J. Czyczerski, R. Halicki i M. Pomirski.

16 II 1990 III WZD woj. legnickiego, a III 1990 podczas II WZD Regionu Dolny Śląsk członkiem ZR i delegatem na II KZD został J. Czyczerski. X 1990 podczas IV WZD struktury „S” woj. legnickiego odłączyły się od Regionu Dolny Śląsk i utworzyły Region Zagłębie Miedziowe. 27 X 1990 WZZD kopalni Rudna przyjęła rezygnację R. Hodury i R. Halickiego, nowym przew. wybrano J. Czyczerskiego, który do 2023 pełnił tę funkcję. 9 XI 1990 prezydium KZ zostało uzupełnione o W. Brusa i Radosława Malowańskiego.

31 XII 2017 na 4518 osób zatrudnionych w KGHM Polska Miedź SA Oddział ZG Rudna do „S” należało 1558 osób (w tym 53 emerytów). Od III 2023 przew. KZ jest Marcin Kaczanowski.

1980–1990 SB kontrolowała/rozpracowywała sytuację w kopalni w ramach SO krypt. Rudna; z ważniejszych spraw operacyjnych dot. „S” prowadzono m.in. 1 IX 1980–31 V 1982 przez Wydz. IIIA KW MO w Legnicy w ramach SOS krypt. Górnik; 7 V 1982–22 II 1984 SOR krypt. Podziemie.

Łukasz Sołtysik

[KGHM](#), [Polkowice](#), [Region Dolny Śląsk](#), [Region Zagłębie Miedziowe](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)